

Старенький О. С.,
аспірант кафедри правосуддя
юридичного факультету
Київського національного університету
імені Тараса Шевченка

КРИМІНАЛЬНІ ПРОЦЕСУАЛЬНІ ГАРАНТІЇ ВИКОРИСТАННЯ ЗАХИСНИКОМ ЗАСОБІВ ОТРИМАННЯ ДОКАЗІВ У ДОСУДОВОМУ РОЗСЛІДУВАННІ

На підставі проведеного аналізу положень чинного кримінального процесуального законодавства, наукової літератури, правозастосовчої практики, а також опитування адвокатів, автором статті висвітлено проблемні питання реалізації кримінальних процесуальних гарантій при використанні захисником засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні.

Ключові слова: гарантії, доказування, захисник, досудове розслідування, доказ, засоби.

На основаниі проведеного аналізу положений действующего уголовного процессуального законодательства, научной литературы, правоприменительной практики, а также опроса адвокатов, автором статьи освещены проблемные вопросы реализации уголовных процессуальных гарантий при использовании защитником средств получения доказательств в досудебном расследовании.

Ключевые слова: гарантии, доказывание, защитник, досудебное расследование, доказательств, средства.

У теорії кримінального процесуального доказування радянської доби здійснювався акцент на тому, що доказування є основним змістом кримінально-процесуальної діяльності лише органів досудового слідства, прокурора та суду [1, с. 6]. Такий висновок був зумовлений тим, що саме ці суб'єкти, відповідно до положень Кримінально-процесуального кодексу України 1960 р., наділялися повноваження щодо збирання, подання та оцінки доказів у кримінальному провадженні (ст. 66, 67). Проте чинний Кримінальний процесуальний кодекс Украї-

ни (далі – КПК України) [2], базуючись на засадах змагальності, диспозитивності, рівності тощо, значно розширив коло суб'єктів, які уповноважені здійснювати доказування у досудовому розслідуванні, надавши повноваження щодо отримання доказів захиснику. Водночас, результати проведеного аналізу правозастосовчої практики свідчать про те, що на практиці виникає низка проблемних питань, пов'язаних із отримання доказів захисником у досудовому розслідуванні. Основною причиною цього є відсутність належних кримінальних процесуальних гарантій використання захисником засо-

бів отримання доказів у досудовому розслідуванні.

Незважаючи на актуальність зазначеної проблеми, питання щодо засобів отримання доказів захисником у досудовому розслідуванні були предметом наукових пошуків багатьох вчених-процесуалістів та практиків, які досліджували ті чи інші аспекти теорії кримінального процесуального доказування, зокрема Ю. П. Аленін, Т. В. Варфоломєєва, І. В. Глювюк, В. Г. Гончаренко, В. О. Гринюк, Ю. М. Грошевий, О. В. Капліна, Є. Г. Коваленко, О. Ю. Костюченко, М. М. Михеєнко, В. Т. Нор, Н. М. Обрізан, М. А. Погорецький, В. О. Попелюшко, О. В. Рибалка, Д. Б. Сергєєва, С. М. Стахівський, О. Ю. Татаров, Л. Д. Удалова, В. І. Фаринник, С. С. Чернявський, О. Г. Шило, М. С. Шумило, О. Г. Яновська та інші. Разом із тим, питання кримінальних процесуальних гарантій використання захисником засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні є недослідженими.

Отже, метою статті є висвітлення проблемних питань щодо реалізації кримінальних процесуальних гарантій використання захисником засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні та надання науково-обґрунтованих пропозицій щодо їх вирішення.

Діяльність захисника як суб'єкта доказування у досудовому розслідуванні обумовлена реалізацією однієї з засад кримінального провадження як змагальності сторін та свобода в поданні ними суду своїх доказів і у доведенні перед судом їх переконливості. Так, відповідно до ст. 22 КПК України кримінальне провадження здійснюється на основі змагальності, що передбачає самостійне обстоювання стороною обвинувачення і стороною захисту їхніх правових позицій, прав, свобод і законних інтересів засобами передбаченими КПК України (ч. 1). Сторони кримінального провадження мають рівні права на збирання та подання до суду речей, документів, інших доказів, клопотань, скарг, а також на реалізацію інших процесуальних прав (ч. 2).

Отримання та подання захисником до суду доказів, які б відповідали вимогам допустимості, належності та достовірності, можливе лише у разі наявності дієвих кримінальних процесуальних гарантій, які б забезпечували використання захисником відповідних засобів отримання доказів під час досудового розслідування.

Засоби отримання доказів захисником у досудовому розслідуванні визначені ст. 93 КПК України. Згідно з ч. 3 цієї статті сторона захисту, потерпілий, представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, здійснює збирання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків експертів, висновків ревізій, актів перевірок; ініціювання проведення слідчих (розшукових) дій (далі – СРД), негласних слідчих (розшукових) дій (далі – НСРД) та інших процесуальних дій, а також шляхом здійснення інших дій, які здатні забезпечити подання суду належних і допустимих доказів.

Виходячи з вищенаведеного, на перший погляд, можемо зробити висновок, що захисник наділений широким колом засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні. Проте, кримінальні процесуальні гарантії їх використання є недосконалими або ж взагалі відсутні. Так, наприклад, КПК України не визначає процесуальної форми отримання доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб речей, копій документів, відомостей, висновків ревізій, актів перевірок, що є однією з причини низького рівня використання захисником результатів цих дій у кримінальному процесуальному доказуванні. Таку думку висловили 92% опитаних адвокатів.

Варто зазначити, що на практиці захисник здійснює витребування та от-

римання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб копій документів, відомостей, висновків ревізій, актів перевірок, шляхом подання адвокатських запитів. Згідно з ч. 1 ст. 24 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» [3] адвокатський запит – це письмове звернення адвоката до органу державної влади, органу місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, підприємств, установ і організацій незалежно від форми власності та підпорядкування, громадських об'єднань про надання інформації, копій документів, необхідних адвокату для надання правової допомоги клієнту. До адвокатського запиту додаються посвідчені адвокатом копії свідоцтва про право на заняття адвокатською діяльністю, ордера або доручення органу (установи), уповноваженого законом на надання безоплатної правової допомоги. Вимагати від адвоката подання разом з адвокатським запитом інших документів забороняється

Орган державної влади, орган місцевого самоврядування, їх посадові та службові особи, керівники підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань, яким направлено адвокатський запит, зобов'язані не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання запиту надати адвокату відповідну інформацію, копії документів, крім інформації з обмеженим доступом і копій документів, в яких міститься інформація з обмеженим доступом.

У разі якщо адвокатський запит стосується надання значного обсягу інформації або потребує пошуку інформації серед значної кількості даних, строк розгляду адвокатського запиту може бути продовжено до двадцяти робочих днів з обґрунтуванням причин такого продовження, про що адвокату письмово повідомляється не пізніше п'яти робочих днів з дня отримання адвокатського запиту (ч. 2 ст. 24 Закону України «Про

адвокатуру та адвокатську діяльність»).

Не зважаючи на те, що закон забороняє від адвокатів вимагати інші документи, що подаються разом з адвокатським запитом, на практиці непоодинокими є випадки, коли правоохоронні органи, до яких звертається адвокат з адвокатським запитом, відмовляють у наданні відповідної інформації на підставі того, що серед переліку документів, що подаються разом із адвокатським запитом, відсутній витяг з Єдиного реєстру адвокатів України про відповідного адвоката. Надання зазначеного витягу зумовлене тим, що чинний КПК України у ч. 2 ст. 45 закріплює положення, відповідно до якого захисником не може бути адвокат, відомості про якого не внесено до Єдиного реєстру адвокатів України або стосовно якого у Єдиному реєстрі адвокатів України містяться відомості про зупинення або припинення права на зайняття адвокатською діяльністю. Не зважаючи на те, що будь-яка особа може особисто перевірити наявність відповідних відомостей у Єдиному реєстрі адвокатів України, трапляються випадки, коли це неможливо з'ясувати з технічних причин тощо.

У зв'язку з цим, на нашу думку, з метою забезпечення своєчасного отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, їх посадових та службових осіб, керівників підприємств, установ, організацій, громадських об'єднань відповідних відомостей, на підставі поданого адвокатського запиту, пропонуємо в п. 2 ч. 1 ст. 24 «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» серед переліку документів, що подаються разом із адвокатським запитом, передбачити витяг з Єдиного реєстру адвокатів України. Також, з метою належної реалізації захисником своїх повноважень у кримінальному процесуальному доказуванні під час проведення відповідних процесуальних дій, у ч. 1 ст. 50 КПК України серед переліку документів, що підтверджують участь захисника у кримінальному провадженні, передбачити

витяг з Єдиного реєстру адвокатів України.

Слід звернути увагу на те, що хоча й Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» чітко передбачає процесуальний порядок отримання захисником доказів шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб копій документів, відомостей, висновків ревізій, актів перевірок, водночас отримані захисником у такий спосіб відомості, документи не будуть визнаватися допустимими доказами у досудовому розслідуванні, оскільки згідно з ч. 1 ст. 86 КПК України доказ визнається допустимим, якщо він отриманий у порядку, встановленому КПК України. Окрім того, в ч. 1 ст. 93 КПК України також акцентується увага на тому, що збирання доказів здійснюється сторонами кримінального провадження, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження у порядку, передбаченому КПК України.

На нашу думку, з метою забезпечення належних кримінальних процесуальних гарантій при використанні захисником засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні шляхом витребування та отримання від органів державної влади, органів місцевого самоврядування, підприємств, установ, організацій, службових та фізичних осіб копій документів, відомостей, висновків ревізій, актів перевірок, а також реалізації змагальних засад кримінального провадження, вважаємо за доцільне ч. 1 ст. 85 КПК України доповнити абз. 2 у такій редакції: «Доказ визнається допустимим, якщо він отриманий адвокатом у порядку, встановленому Законом України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність»».

Чинний КПК України серед засобів отримання доказів захисником у досудовому розслідуванні визначає також ініціювання проведення СРД та НСРД (ч. 3 ст. 93 КПК України). Ініціювання

проведення СРД та НСРД здійснюється шляхом подання слідчому, прокурору відповідних клопотань, які розглядаються в порядку, передбаченому ст. 220 КПК України. Постанова слідчого, прокурора про відмову в задоволенні клопотання про проведення СРД, НСРД може бути оскаржена слідчому судді.

Відповідно до ч. 1 ст. 220 КПК України клопотання сторони захисту, потерпілого і його представника чи законного представника, представника юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, про виконання будь-яких процесуальних дій слідчий, прокурор зобов'язані розглянути в строк не більше трьох днів з моменту подання і задовольнити їх за наявності відповідних підстав. Про результати розгляду клопотання повідомляється особа, яка заявила клопотання. Про повну або часткову відмову в задоволенні клопотання виноситься вмотивована постанова, копія якої вручається особі, яка заявила клопотання, а у разі неможливості вручення з об'єктивних причин – надсилається їй.

На думку В.І. Фаринника, надання захиснику права ініціювання проведення СРД та НСРД, забезпечило змагальний характер кримінального провадження, адже повноваження щодо збирання доказів перерозподілено частково на користь сторони захисту [2, с. 5]. З такою позицією навряд чи можна погодитися, оскільки результати проведеного аналізу правозастосовчої практики, дають підстави зробити висновок, що надане право захиснику щодо отримання доказів шляхом ініціювання проведення СРД та НСРД не відповідає ні потребам змагального кримінального судочинства, ні потребам правозастосовчої практики, оскільки рішення про проведення СРД та НСРД за ініціативою захисника приймають слідчий та прокурор, які мають протилежний процесуальний інтерес у здійсненні кримінального провадження. У зв'язку з цим, на практиці непоодинокими є випадки, коли слідчі та прокурори необґрунтовано відмовля-

ють захиснику у погодженні відповідних клопотань, умисно затягують строки їх розгляду або ж залишають їх без розгляду тощо.

Звісно, у таких випадках, захисник має право протягом десяти днів з моменту прийняття рішення про відмову у задоволенні клопотання про проведення СРД та НСРД, подати скаргу (ч. 1 ст. 304 КПК України). Така скарга не пізніше сімдесяти двох годин з моменту надходження має бути розглянута слідчим суддею (ч. 2 ст. 306 КПК України). Як показує правозастосовча практика, у переважній більшості випадків, слідчі судді скасовують постанови слідчих, прокурорів про відмову у задоволенні клопотання про проведення СРД та НСРД, за наявності обґрунтованих підстав, й відповідні процесуальні дії проводяться, проте, на наш погляд, такі кримінальні процесуальні гарантії реалізації повноважень захисника щодо використання засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні призводять лише до затягування здійснення кримінального провадження та незабезпечення своєчасності отримання захисником доказів, а в окремих випадках – до їх втрати.

Окрім того, на практиці, трапляються випадки, коли скарги на рішення слідчих та прокурорів про відмову у задоволенні клопотання про проведення СРД та НСРД подаються під час здійснення досудового розслідування, а слідчі судді їх отримують після того, як досудове розслідування закінчено. Окремі правники пропонують з цього приводу передбачити можливість виконання слідчим рішень суду навіть після завершення розслідування, а отримані ним докази мають визнаватись допустимими й долучатися до матеріалів у суді [3, с. 82; 4, с. 405–406]. Варто зазначити, що запровадження такої норми в КПК України, з одного боку, створюватиме додаткові кримінальні процесуальні гарантії отримання захисником доказів у досудовому розслідуванні, а з іншого – призводитиме до появи нових перешкод щодо

своєчасності їх отримання, адже за час, який захисник витратить на подання відповідних скарг, їх розгляд суддею й виконання рішення суду слідчим, відповідна інформація може стати недоступною (наприклад, особа виїхала за кордон, перебуває у відрядженні, тяжко захворіла або ж злочинець приховав відповідні речі чи документи, що могли б свідчити про його винуватість тощо). Окрім того, такі проблемні питання, як необґрунтовані відмови слідчих та прокурорів у погодженні клопотань захисника щодо проведення СРД та НСРД, умисне затягування строків їх розгляду чи залишення їх без розгляду тощо, залишаться невирішеними.

У зв'язку з цим, на нашу думку, для забезпечення належних кримінальних процесуальних гарантій при використанні захисником засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні, рішення про проведення СРД та НСРД за ініціативою захисника, в тому числі й інших суб'єктів сторони захисту, потерпілого чи представника юридичної особи, має приймати не слідчий чи прокурор, а слідчий суддя. У зв'язку з цим, вважаємо за доцільне абз. 2 ч. 3 ст. 93 КПК України викласти в такій редакції: «Ініціювання стороною захисту, потерпілим, представником юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, проведення слідчих (розшукових) та негласних слідчих (розшукових) дій здійснюється шляхом подання слідчому судді, відповідних клопотань».

Захисник, як суб'єкт кримінального процесуального доказування, здійснює отримання доказів у досудовому розслідуванні шляхом проведення інших процесуальних дій, зокрема – тимчасового доступу до речей та документів. Відповідно до ч. 1 ст. 159 КПК України тимчасовий доступ до речей і документів полягає у наданні стороні кримінального провадження особою, у володінні якої знаходяться такі речі і документи, можливості ознайомитися з ними, зробити їх копії та вилучити їх (здійснити їх виім-

ку). Тимчасовий доступ до електронних інформаційних систем або їх частин, мобільних терміналів систем зв'язку здійснюється шляхом зняття копії інформації, що міститься в таких електронних інформаційних системах або їх частинах, мобільних терміналах систем зв'язку, без їх вилучення.

Надання тимчасового доступу до речей та документів захиснику здійснюється шляхом подання ним відповідного клопотання до слідчого судді. Захисник у своєму клопотанні повинен довести наявність достатніх підстав вважати, що речі і документи: 1) перебувають або можуть перебувати у володінні відповідної фізичної або юридичної особи; 2) самі по собі або в сукупності з іншими речами і документами кримінального провадження, у зв'язку з яким подається клопотання, мають суттєве значення для встановлення важливих обставин у кримінальному провадженні; 3) не становлять собою або не включають речей і документів, які містять охоронювану законом таємницю (ч. 5 ст. 163 КПК України).

Згідно зі ч. 7 ст. 163 КПК України слідчий суддя в ході досудового розслідування вправі надати можливість захиснику вилучати речі і документи у разі: 1) якщо захисник, доведе наявність достатніх підстав вважати, що без такого вилучення існує реальна загроза зміни або знищення речей чи документів, або 2) таке вилучення необхідне для досягнення мети отримання доступу до речей і документів.

Результати проведеного аналізу правозастосовчої практики свідчать про те, що певні труднощі у захисників виникають при необхідності здійснення тимчасового доступу до речей і документів, які містять державну таємницю. Так, згідно з ч. 6 ст. 163 КПК України доступ до речей і документів, що містять відомості, які становлять державну таємницю, не може надаватися особі, що не має до неї допуску відповідно до вимог закону.

Доступ до матеріалів, які містять відомості, що становлять державну та-

ємницю, надається захисникам та законним представникам підозрюваного, обвинуваченого, потерпілому та їхнім представникам, перекладачу, експерту, спеціалісту, секретарю судового засідання, судовому розпоряднику, яким надано допуск до державної таємниці та які потребують його під час здійснення своїх прав і обов'язків, передбачених цим Кодексом, виходячи з обставин, встановлених під час кримінального провадження (ч. 4 ст. 517 КПК України).

Згідно зі ст. 22 Закону України «Про державну таємницю» допуск до державної таємниці надається дієздатним громадянам України віком від 18 років, які потребують його за умовами своєї службової, виробничої, наукової чи науково-технічної діяльності або навчання, органами Служби безпеки України після проведення їх перевірки. Порядок надання допуску до державної таємниці визначається Кабінетом Міністрів України [7].

Залежно від ступеня секретності інформації встановлюються такі форми допуску до державної таємниці: 1) форма 1 – для роботи з секретною інформацією, що має ступені секретності «особливої важливості», «цілком таємно» та «таємно»; 2) форма 2 – для роботи з секретною інформацією, що має ступені секретності «цілком таємно» та «таємно»; 3) форма 3 – для роботи з секретною інформацією, що має ступінь секретності «таємно».

Варто зазначити, що у більшості випадків адвокати (захисники) не мають допуску до державної таємниці, а його отримання, за справедливим твердженням М. А. Погорецького є проблематичним, виходячи, навіть, із строків його оформлення. Вирішення цієї проблеми, на думку вченого, потребує удосконалення спрощеного порядку допуску захисника до державної таємниці, а також процесуальної форми тимчасового доступу його до речей і документів [8, с. 482]. Окрім того, потрібно враховувати й те, що поки захисник буде оформлюва-

ти відповідний допуск, то досудове розслідування може бути закінченим або ж доступ до відповідних матеріалів стане неможливим тощо.

На наш погляд, для отримання захисником тимчасового доступу до речей і документів, що містять відомості, які становлять державну таємницю, ч. 6 ст. 163 КПК України необхідно доповнити таким положенням: «У разі відсутності у захисника допуску до державної таємниці за відповідною формою, слідчий суддя у день розгляду клопотання захисника про надання тимчасового доступу до речей і документів, що містять відомості, які становлять державну таємницю, зобов'язаний надати подання, адресоване відповідному органу Служби безпеки України, в якому зазначено підстави для надання захисникові допуску до державної таємниці, та відповідну форму допуску до державної таємниці. Відповідне подання разом із іншими документами, які необхідні для оформлення допуску до державної таємниці, захисник подає до відповідного органу Служби безпеки України, який протягом 15 днів, з моменту подачі документів, зобов'язаний, за умови відповідності поданих документів вимогам Закону України «Про державну таємницю», надати захисту допуск до державної таємниці».

Певні труднощі щодо застосування захисником такого засобу отримання доказів як тимчасовий доступ до речей і документів зумовлені й тим, що захисник, отримавши ухвалу щодо застосування тимчасового доступу до речей і документів, у більшості випадків отримує відмову від власників відповідних речей і документів. Зазначене зумовлене тим, що чинний КПК України покладає обов'язок щодо виконання законних вимог захисника лише на органи державної влади та органи місцевого самоврядування, їх службових осіб (ч. 7 ст. 47 КПК України). Тобто, підприємства, установи та організації не зобов'язані виконувати законні вимоги захисника. Зважаючи на зазначене, пропонуємо ч. 7 ст. 47 КПК

України викласти у такій редакції: «Органи державної влади, органи місцевого самоврядування, підприємства, установи, організації, їх службові та фізичні особи зобов'язані виконувати законні вимоги захисника».

У досудовому розслідуванні захисник також може отримати докази шляхом проведення опитування осіб, за їх згодою. Варто зазначити, що хоча й Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» надає можливість захиснику отримувати у такий спосіб інформацію (п. 7 ч. 1 ст. 20), проте вона не матиме процесуального статусу доказу, адже ч. 8 ст. 95 КПК України закріплює положення, відповідно до якого, захисник має право отримувати від учасників кримінального провадження та інших осіб за їх згодою пояснення, які не є джерелом доказів. У зв'язку з цим, вважаємо слушною думку О.Ю. Татарова та С.С. Чернявського, які пропонують поясненням учасників кримінального провадження та інших осіб, отриманим стороною захисту у рамках кримінального провадження, надати статус доказів [5, с. 82]. Водночас, для того, щоб відповідні пояснення учасників кримінального провадження та інших осіб набули статусу доказів, чинне законодавство України повинно закріплювати відповідний процесуальний порядок їх отримання та фіксації. Проте, ні КПК України, ні Закон України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» його не визначає.

Варто зазначити, що відсутність у чинному законодавстві України відповідного порядку проведення опитування захисником учасників кримінального провадження та інших осіб і фіксації його результатів, на нашу думку, негативно впливає на можливість використання цього права у практичній діяльності, у тому числі й на використання його результатів у кримінальному процесуальному доказуванні. Адже 24% опитаних адвокатів наголошують на тому, що захиснику доцільно проводити не опитування осіб, а звертатися з клопотанням

до слідчого, прокурора щодо необхідності проведення допиту відповідних осіб. Така практика отримання доказів захисником, на наше переконання, не відповідає потребам змагального кримінального провадження. Окрім того, як вже нами було зазначено, на практиці трапляються випадки, коли слідчі та прокурори необґрунтовано відмовляють захиснику у погодженні відповідних клопотань, умисно затягують строки їх розгляду або ж залишають їх без розгляду тощо.

Варто зазначити, що згідно з п. 8 ч. 1 ст. 20 Закону України «Про адвокатуру та адвокатську діяльність» адвокат має право застосовувати технічні засоби, фіксувати процесуальні дії, в яких він бере участь. Водночас, ч. 2 ст. 104 КПК України передбачено, що у випадку фіксування процесуальної дії під час досудового розслідування за допомогою технічних засобів про це зазначається у протоколі. Таким чином, можемо зробити висновок, що хід і результати проведення опитування осіб захисником обов'язково повинні фіксуватися у протоколі. Окрім того, протокол лише у своїй єдності з технічним засобом становитиме зміст доказу у кримінальному провадженні.

Зважаючи на вищезазначене, на нашу думку, ч. 8 ст. 95 КПК України потрібно викласти у такій редакції: «Сторони кримінального провадження, потерпілий,

представник юридичної особи, щодо якої здійснюється провадження, мають право отримувати від учасників кримінального провадження та інших осіб за їх згодою пояснення. У разі, якщо опитування учасників кримінального провадження та інших осіб за їх згодою проводиться захисником, то хід і результати проведення такого опитування повинні відображатися у протоколі, який повинен відповідати вимогам статей 104–107 цього Кодексу. Хід і результати проведення такого опитування обов'язково фіксуються за допомогою технічних засобів».

Таким чином, можемо зробити висновок, що на практиці виникає низка проблемних питань, пов'язаних із отримання доказів захисником у досудовому розслідуванні. Основною причиною цього є відсутність належних кримінальних процесуальних гарантій використання захисником засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні. Вважаємо, що висвітлені проблеми та запропоновані шляхи їх вирішення сприятимуть, на наш погляд, підвищенню ефективності діяльності захисника у кримінальному процесуальному доказуванні під час здійснення досудового розслідування, а також забезпечать належні кримінальні процесуальні гарантії при використанні захисником засобів отримання доказів у досудовому розслідуванні.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. *Михеенко М. М.* Доказывание в советском уголовном судопроизводстве / М. М. Михеенко. – К.: Изд-во при Киевском университете издательского объединение «Выща школа», 1984. – 134 с.
2. Кримінальний процесуальний кодекс України: Закон України від 13.04.2012 № 4651-VI // Відомості Верховної Ради України. – 2013 р. – № 9–10. – Ст. 474.
3. Про адвокатуру та адвокатську діяльність: Закон України від 05.07.2012 № 5076-VI // Відомості Верховної Ради. – 2013. – № 27. – Ст. 282.
4. *Фаринник В. І.* Розвиток правового регулювання збирання доказів за новим Кримінальним процесуальним кодексом України / В. І. Фаринник // Митна справа. – 2012. – № 4 (82). – Ч. 2, книга 2. – С. 3–12.
5. *Татаров О. Ю.* Участь захисника у кримінальному провадженні: проблеми законодавчого врегулювання / О. Ю. Татаров, С. С. Чернявський // Вісник кримінального судочинства. – 2015. – № 2. – С. 77–84.
6. *Лань О. Ю.* Захисник – суб'єкт доказування у кримінальному провадженні / О. Ю. Лань // Науковий вісник Дніпропетровського державного університету внутрішніх справ. – 2013. – № 4. – С. 400–407.
7. Про державну таємницю: Закон України від 21.01.1994 № 3855-XII // Відомості Верховної Ради України. – 1994. – № 16. – Ст. 93.
8. *Погорецький М. А.* Захисник – суб'єкт доказування на досудовому провадженні за чинним КПК України: проблемні питання / М. А. Погорецький // Актуальні питання державотворення в Україні:

матеріали міжнародної науково-практичної конференції (23 травня 2014 року) / Редкол.: д. ю. н. І. С. Гриценко (голова), проф. П. С. Берзін (заст. голови), к. ю. н. І. С. Сахарук (відп. ред.) – К.: Прінт-Сервіс, 2014. – С. 480–482.

Starenkyi O. Criminal procedural guarantees to using defender the means of obtaining evidence in pre-trial investigation.

Based on the analysis of the valid provisions of the criminal procedure law, scientific literature, legal practice and the survey of lawyers, author of the article highlights areas of realization criminal procedural guarantees to using defender the means of obtaining evidence in pre-trial investigation.

It is noted that for ensuring proper criminal procedural guarantees to using defender the means of obtaining evidence in pre-trial investigation by way of demanding and obtaining from state authorities, bodies of local government, enterprises, institutions, organisations, officials and natural persons objects, copies of documents, information, audit and inspection reports and realization adversarial principles of criminal proceedings, advisable p. 1 art. 85 CPC of Ukraine a paragraph 2 to shall read as follows: «Evidence is found admissible if obtained by advocate through a procedure prescribed Law of Ukraine «On Advocacy and Legal Practice».

Substantiates the necessity making changes to paragraph 2 part 3 article 93 CPC of Ukraine: Investigative (search) activities are initiated by the defence, victim or representative of the legal person in whose respect proceedings are taken by way of filing appropriate request with the investigating judge.

Offered in the CPC of Ukraine determine the procedural order use by defender provisional access to objects and documents containing information that is a State secret.

It is noted that if to obtain from participants in criminal proceedings and other persons, subject to the their consent performed by defender then the course and results of this obtain shall be entered in the record, which should meet requirements of Articles 104–107 of this Code. Course and results of this obtain shall be necessarily fix by technical meansю

Keywords: *guarantees, proof, defender, pretrial investigation, evidence, means.*

Стаття надійшла до редакції журналу 04.10.2015 р.